הִלְכוֹת צִיצִית סִימָן יא

הַשְׁמוֹנָה, * אֵין פָּחוֹת (ל) [ד] (יט) מֵאַרְבָּעָה גּוּדָלִים, ז וְיֵשׁ אוֹמְרִים שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדָלִים, (כ) * ח וְכֵן נוֹהֲגִין. ט וּלְמַעְלָה אֵין לָהֶם (כא) שִׁעוּר. (הַגָּהָה: וְאִם עָשָׂאוּ אָרְךְ יוֹתֵר מִדַּי * יָכוֹל לְקַצְּרוֹ וְאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעֲשׂוּי) (מרדכי בהלכות קטנות (סר תפקמ)). י אֶחָד מֵהַחוּטִים (כב) יִהְיֶה * יוֹתֵר (ה) אָרְךְ, כְּדֵי שֶׁיִּכְרֹךְ בּוֹ (כג) הַגָּדִיל, (הַגָּדִיל הַיְנוּ הֶחְלֵק מֵהַצִּיצִית שֶׁאֵינוֹ אָרוּג). (הַגָּהָה: וְשִׁעוּר הַנִּזְכָּר יִהְיֶה בַּצִּיצִית (כד) לְאַחַר שֶׁנִּקְשַׁר, מִלְּבַד מָה שֶׁמּוּנָּח עַל קֶרֶן הַבֶּגֶד) (סברת בית יוסף (ד"ה ויש) ומיהו (טורכן)): ה (כה) כ אֵין עוֹשִׂין הַצִּיצִיּוֹת מֵהַצֶּמֶר הַנֶּאֱחָז בַּקּוֹצִים כְּשֶׁהַצֹּאן רוֹבְצִים בֵּינֵיהֶם, וְלֹא מֵהַנִּימִין הַנִּתְלָשִׁים מֵהַבְּהֵמָה, וְלֹא מִשִּׁיּוּרֵי שְׁתִי (כו) שֶׁהָאוֹרֵג מְשַׁיֵּר בְּסוֹף הַבֶּגֶד, וְהַטַּעַם מִשּׁוּם בִּזּוּי (ו) מִצְוָה: ו * ל אִם עֲשָׂאָם * מִצֶּמֶר גְּזוּל פְּסוּלִים, דִּכְתִיב (ממדכר טו (מ) יִ'וְעָשׂוּ (כז) לָהֶם' מֻשְׁלָמִים. הַגָּהָה:

ז רַבֵּנוּ תָּם (שם מא: תוד"ה ב"ש) וּסְמ"ג (עשין כו). ח הָרא"ש (שם). ט שָׁם בְּגֶמָרָא (מב.). י הָרא"ש (שם). כ מְנָחוֹת מ"ב (ע"ב) סָבָה ט' (ע"א). ל סָבָה שָׁם.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

דַּקִּים בְּכָל חוּט, שֶׁהֵם שִׁשִּׁים וְאַרְבָּעָה בְּכָל כָּנָף, אֵין מוֹחְזִין בְּיָדוֹ: ד (ד) מֵאַרְבָּעָה. עַיִן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) בְּשֵׁם בֶּדֶק הַבַּיִת (בב"י ד"ה ויעשה) שֶׁהַתּוֹסָפוֹת פָּרָק הַתְּכֵלֶת (מנחות מא: ד"ה ארבעה) נִסְתַּפְקוּ בְּזֶה. וְעַיִן בְּחִבּוּאוֹת שׁוּר סִימָן ל"ה סָעִיף קָטָן נ"ד שֵׁשׁ לַיְלַךְ לְחַמְרָא. וְעַיִן בְּבֵית אֶפְרַיִם עַל טָרְפַת הָרִיאָה (ראש אפרים סר' לה ס"ק ק) שֵׁשׁ שְׁנֵי סְפֵקוֹת בְּזֶה, אִם לְשַׁעֵר בְּמָקוֹם הַקֶּצֶר שֶׁל הָאֲגוּדָל, אוֹ בְּמָקוֹם הַקֶּשֶׁר שֶׁל אֲגוּדָל. וְעַיִן שָׁם בְּקֶנֶטְרֵס הַתְּשׁוּבוֹת בְּאֹרֶךְ בְּחִשּׁוּבַת מֹהֲרַ"מ שֶׁבְּמֵימוֹנִי הִלְכוֹת מִשְׁפָּטִים, וְשָׁם נִתְבָּאֵר בְּכַמָּלְתָּא דְּרַבָּנָן אֶפְשָׁר לְהָקֵל בְּסָפֵק זֶה. וְנִסְקָא מִנָּהּ בְּטַלִּית שֶׁאֵינוֹ שֶׁל צֶמֶר וּפִשְׁתִּים אֶלָּא שֶׁל שְׂאֹר מִינִים, שֶׁדַּעַת כָּפָּה פּוֹסְקִים שֶׁאֵין חַיָּבִין אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, יָכוֹל לִסְמֹךְ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם שְׁנַיִם עָשָׂר אֲגוּדָלִים כְּשֶׁנִּמְדּוֹד בְּמָקוֹם הָרְחָב רַק בְּמָקוֹם הַקֶּצֶר אוֹ בְּמָקוֹם הַקֶּשֶׁר, אִם הוּא שָׁעַת הַדְּחָק וְאֵין לוֹ אֲחֵרִים, וּכְשֶׁיִּזְדַּמֵּן לוֹ אֲרֻכִּים מֵאֵלּוּ יַחֲזִיר אֶת אֵלּוּ וְיִקְשֹׁר הָאֲרֻכִּים תְּחִתָּם. וְגַם נִסְקָא מִנָּהּ בְּסָפֵק זֶה לְעִנְיַן הַמְכָּאֵר לְקַמָּן סָעִיף ט' שֶׁלֹּא יַרְחִיק הַנֶּקֶב מִשְּׁלֹשָׁה אֲגוּדִּלִים, שֶׁלְּכוֹאוֹרָה יֵשׁ לַיְלַךְ לְחַמְרָא וּלְשַׁעֵר בְּפָחוֹת הַקֶּצֶר. וְעַיִן בְּיָד אֶפְרַיִם (ס"ט) מָה שֶׁכָּתַב שָׁם:

בֵּאוּר הַלָּכָה

לְקַמָּן בְּסוֹף סִימָן י"ב (סק"ג) לְעִנְיַן קְשִׁירָה, עַיֵּן שָׁם:

ד * אֵין פָּחוֹת וְכוּ'. עַיֵּן בַּלְּבוּשׁ שֶׁכָּתַב דְּמִן הַתּוֹרָה אֵין שִׁעוּר לְאָרְךְ הַצִּיצִית רַק שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ גְּדִיל וְעָנָף, רַק שֶׁחַזַ"ל נָתְנוּ לָנוּ שִׁעוּר מְשׁוּם נוֹי צִיצִית, לְמַר בְּאַרְבָּעָה וּלְמַר בִּשְׁנַיִם עָשָׂר, כֵּן בְּאֵר הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ו) אֶת דְּבָרָיו. וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (כלל יא סט"ו) שֶׁמְּצַדֵּד לוֹמַר דְּעַל כָּל פָּנִים כְּדֵי עֲנִיבָה הוּא מִן הַתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם:

* וְכֵן נוֹהֲגִין. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"כ) בְּמָה שֶׁכָּתְבְנוּ בְּשֵׁם הַפְּרִי מְגַדִּים. מוֹכֵחַ מִזֶּה שֶׁהוּא סוֹבֵר דְּהַשִּׁעוּר שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדָלִין לָדַעַת זוֹ הוּא לְצִיּוּבָא, וְכֵן כָּתַב בְּהִדָּיא בְּאוֹת ח' בְּאֵשֶׁל אַבְרָהָם, וְכֵן מִשְׁמַע לְקַמָּן בְּסִימָן י"ב סָעִיף א'. וּבְבָאוּר הַגְּאוֹן מֹהֲרַ"מ בָּנָעט עַל הַפְּרִדְכִי בְּהִלְכוֹת צִיצִית (סי' תתקמ ד"ה ועוד) מִסְתַּפֵּק בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם. וּבְחִנּוּךְ פָּרָשַׁת שְׁלַח (מצוה שפו) מַשְׁמַע גַּם כֵּן קָצַת לְהָקֵל בָּזֶה בְּדִיעֲבַד. וְצָרִיךְ עִיּוּן לְדִינָא:

* יָכוֹל לְקַצְּרוֹ. אֲפִלּוּ אִם הָעָנָף הָיָה קֹדֶם הַקְּצִיצָה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִשְּׁנֵי שְׁלִישִׁים מִן הַגָּדִיל, אַף עַל פִּי כֵן לֹא מִקְּרֵי זֶה מִן הָעֲשׂוּי בְּפָסוּל, כֵּיוָן דְּאֵין זֶה לְצִיּוּבָא בְּדִיעֲבַד, וְכִדְאִיתָא לְקַמָּן בְּסָעִיף י"ד בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק סו) בְּשֵׁם הַפְּסָקִים. אַרְצוֹת הַחַיִּים (המאיר לארץ ס"ק כו):

* יוֹתֵר אָרְךְ. וּכְדִיעֲבַד לְכָאוֹרָה אֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה אִם לְאַחַר קְרִיכַת הַחוּלְיָא רִאשׁוֹנָה וּקְשִׁירָתוֹ הָיָה בּוֹ כְּשִׁעוּר, דְּלֹא גְּרַע זֶה מִמְּשֶׁהָיָה נִקְטָם אַז לְגַמְרֵי זֶה הַחוּט דְּכְשֶׁר לְכוּלֵּי עָלְמָא דְּהוּא גְּרִדּוּמֵי הַצִּיצִית, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן י"ב (ס"א). וּלְפִי זֶה מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמ"א דְּשִׁעוּר זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת אַחַר שֶׁנִּקְשַׁר וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר כָּל הַקְּשָׁרִים דְּרַמְשַׁמַע בְּבֵית יוֹסֵף, הוּא רַק לְכַתְּחִלָּה, דִּבְדִיעֲבַד דֵּי אִם רַק לְאַחַר קְשִׁירַת הַחוּלְיָא הָרִאשׁוֹנָה הָיָה בְּהַחוּטִין הַשִּׁעוּר שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדָלִין, אַף שֶׁנִּתְקַצְּרוּ אַחַר כָּךְ עַל יְדֵי שִׁעוּר הַקְּשָׁרוֹת לֹא גָּרַע מִגְּרִדּוּמִין דְּקַיְימָא לַן לְקַמָּן בְּסִימָן י"ב בְּסִכְרָא רִאשׁוֹנָה. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים שֶׁהַבַּאתִי אֶת דְּבָרָיו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּסָעִיף קָטָן כ"ד, וּמִשְׁמַע מִפְּתִימַת דְּבָרָיו הִפּוּךְ דְּבָרַי. וְאָפְשָׁר דִּסְבָרָתוֹ דְּכָל זְמַן שֶׁהוּא עוֹסֵק עֲדַיִן בְּמְצָוָה לַעֲשׂוֹת שְׁלִישׁ גָּדִיל, אַף דְּהוּא רַק לְכַתְּחִלָּה, מִיקְּרֵי עֲדַיִן שֶׁלֹּא נִגְמְרָה הַמִּצְוָה וְלֹא נוֹכֵל לְהַקְרוֹת עַתָּה עַל הַצִּיצִית שֶׁם גַּרְדּוּמִין, וְגַרְעַ זֶה מִשָּׁאם הָיָה עוֹשֶׂה רַק חוּלְיָא אַחַת וְאַחַר כָּךְ נִקְטַע חוּט אֶחָד. וְכִדְמוּכָח רְאָיָה לָזֶה מֵהָא דְּאָמְרִינַן שָׁפָת (קל"ז עַמּוּד א') [קל"ב:], כָּל זְמַן שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּמִילָה בְּשַׁבָּת, חוֹזֵר אֲפִלּוּ עַל צִיצִין שֶׁאֵין מְעַכְּבִין, פֵּרֵשׁ, עַל צִיצִין הַמְעַכְּבִין חוֹזֵר, עַל צִיצִין שֶׁאֵין מְעַכְּבִין אֵין חוֹזֵר, וְשָׁם הוּא לְעִנְיַן לְהָקֵל, וְכָל שֶׁכֵּן הָכָא לְעִנְיַן לְהַחְמִיר. וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה. וְדַע עוֹד, דְּאִם הוּא בְּדֶרֶךְ וְאֵין לוֹ צִיצִית אֲחֵרוֹת כִּי אִם קְצָרוֹת מִשְּׁנֵים עָשָׂר גּוּדָלִין, א) יֵשׁ לוֹ לִסְמֹךְ עַל דַּעַת הַמַּחֲבִר דְּמַקֵּל בְּאַרְבַּע גּוּדָלִין לְהַשְׁלִים בְּבֶגֶד וּלְלִבְשׁוֹ. וּבִקְרֹב לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַלְּבוּשׁ דְּמִן הַתּוֹרָה אֵין שִׁעוּר לְאָרְךְ הַצִּיצִית, מְמֵילָא אֵין עוֹבֵר עַל מִצְוַת עֲשֵׂה דְּצִיצִית בְּכָל גַּוְנֵי, וְכָל שֶׁכֵּן לְהַפּוֹסְקִים דִּבְמָקוֹם שֶׁאֵין נִמְצָאִים צִיצִית אֵין עוֹבֵר עַל עֲשֵׂה דְּצִיצִית. אַךְ לְעִנְיַן בְּרָכָה יֵשׁ לְהַחְמִיר לְפִי מַה דְּנוֹהֲגִין קְדָמָה שְׁנֵיָה דְּצָרִיךְ שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדָלִין, כֵּן מוֹכֵחַ מֵהַפְּרִי מְגַדִּים אוֹת ג' בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּסוֹף סִימָן י"ב, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל (ד"ה וכן נוהגין) בְּשֵׁם הַגְּאוֹן מֹהֲרַ"מ בָּנָעט שֶׁנָּהֲגוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה:

ו * אִם עֲשָׂאָם וְכוּ'. עַיֵּן פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"י) שֶׁכָּתַב דְּהוּא הַדִּין אִם גָּזַל טַלִּית וְהִטִּיל בּוֹ צִיצִית מִשְׁלּוֹ, נִמְי לֹא קָיְמִים מִצְוַת צִיצִית עַל יְדֵי לְבִישָׁתוֹ זוֹ (וּמִמֵּילָא בְּרָכָתוֹ הוּא לְבַטָּלָה), דְּכְסוּתְךָ כְּתִיב בְּקָרָא (דברים כב יב). וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ"ז לְעִנְיַן הַקָּפַת צִיצִית, וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן טַלִּית:

* מִצֶּמֶר גָּזוּל. נִסְתַּפֵּקְתִּי כְּמִי שֶׁגָּזַל חוּטֵי צִיצִית מֵחֲבֵרוֹ וְאַחַר שֶׁהִשְׁלִים בִּבְגָדוֹ אוֹ נִתְּנָם לוֹ בְּמַתָּנָה, אִם מְחַיֵּב לְחַזֵּר וּלְהַחְזִירָם, מִי נִימָא כֵּיוָן דִּכְתִיב

בַּאֵר הַיטֵב

ד (ל) מֵאַרְבָּעָה גּוּדָלִים. וּמוֹדִין בְּמָקוֹם רָחָב בְּאַמְצַע גּוּדֵל. מָרְדְּכִי (סר' תתקמת) דַּרְכֵי מֹשֶׁה (הארוך ד"ה ג' שפתים) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) עוֹלַת תָּמִיד (סק"ד): (ה) אָרְךְ. נִרְאֶה לִי דְּאִם אֶחָד אֵינוֹ אָרוּךְ כָּל דְּךְ לִכְרֹךְ בּוֹ הַכֹּל, יִכְרֹךְ בּוֹ קָצָת כְּרִיכוֹת מִחוּט אֶחָד וּקְצָת כְּרִיכוֹת מֵהַחוּט הַשֵּׁנִי, כִּי בִּזְמַן הַתְּכֵלֶת הָיוּ עוֹשִׂין קְצָת הַכְּרִיכוֹת מִתְּכֵלֶת וּקְצָת הַכְּרִיכוֹת מִלְּבָן. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): ה (ו) מִצְוָה. וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד פָּסוּל, ט"ז (סק"ז). לְכָאוֹרָה קָשֶׁה דִּלְפִי זֶה דְּהַשַּׁעַם הוּא מִשּׁוּם בִּזּוּי מִצְוָה לֹא מָקֵשֶׁה הַש"ס מִידִי מֵהָא לְבֵית הִלֵּל בְּשַׁבָּת דַּף ט' עַמּוּד א'. וְיֵשׁ לְיַשֵּׁב עַל פִּי הַנַּסְחָא שֶׁל הַגְּמָרָא שָׁם אַלְמָא דְּבָעִינַן טְוָיָה לִשְׁמָהּ וְכוּ' וּמוֹתִיב לֵיהּ מִשְּׁמוּאֵל, דִּלְא כְּפִרוּשׁ רַשׁ"י שָׁם (ד"ה אלמא), עַיֵּן שָׁם וְדוֹ"ק. וּבָזֶה יִתְרַץ קֻשְׁיַּת הַפּוֹסְקִים לְמָּה פָּסַק הָרַמְבַּ"ם (פ"א הי"א) כְּשְׁמוּאֵל לְגַבֵּי דְּרַב, מִשּׁוּם דִּלְפִי סְבָרָתוֹ וְגִרְסָתוֹ לֹא מוֹתִיב אֶלָּא מִדִּשְׁמוּאֵל, וּמִדְּחָזֵי לְסִתְמָא דְּתַלְמוּדָא דְּטָרַח לְאוֹקְמֵי סְבָרַת בֵּית הִלֵּל דְּהִלְכְתָא כְּוָתַיְהוּ כְּשְׁמוּאֵל, שְׁמַע מִינָּהּ דַּהֲלָכָה כְּשְׁמוּאֵל. עַיֵּן בְּבֵעֶל הַמָּאוֹר שָׁם (ד:)

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

עַיֵּן שָׁם]: ד (יט) מֵאַרְבָּעָה גּוּדָלִים. וּמִדִּירַת הַגּוּדֵל בְּכָל מָקוֹם (יח) הוּא שֶׁל אָדָם בֵּינוֹנִי. וּמוֹדְדִין אוֹתוֹ בְּפֶרֶק הָעֶלְיוֹן (יח) בְּמָקוֹם הָרָחָב בְּאֶמְצָעוֹ [וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ד)]. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) וּבְשַׁ"ךְ [יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן] רע"ב (סק"א) שֶׁהֵבִיאוּ בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם (ס"ת פ"ט ה"ט) דְּשִׁעוּר גּוּדָל הוּא כְּרֹחַב שֶׁבַע שְׁעוֹרוֹת זוֹ בְּצַד זוֹ בְּדָחַק, וְהַן בְּאֹרֶךְ שְׁתֵּי שְׁעוֹרוֹת בְּרֻוָחִים: (כ) וְכֵן נוֹהֲגִין. וְכֵן פָּסַק הַלְּבוּשׁ. וְאִם כֵּן לֹא יָפָה עוֹשִׂין הַמּוֹכְרִין שֶׁמְּצַמְצְמִין בְּמִדַּת אָרְכָּן, וְקָרוֹב הַדָּבָר לִהְיוֹת בְּרָכָה לְבַטָּלָה, כִּי אַף דְּמִן הַתּוֹרָה דַּי בְּכָל שֶׁהוּא, מִדְּרַבָּנָן בָּעִינַן שֶׁיִּהְיֶה שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדָלִין אַחַר הַקְּשִׁירָה מִלְּבַד מָה שֶׁמְּנַח עַל קֶרֶן הַבֶּגֶד, וְיֵשׁ לְהַזְהִירִם עַל כָּךְ [פְּרִי מְגַדִּים (משז"ז סק"ג)]. וְעַיֵּן בְּבָאוּר הֲלָכָה (ד"ה וכן נוהגין): (כא) שִׁעוּר. וְרַ"י הָיָה (יט) נוֹהֵג לַעֲשׂוֹתוֹ אָרְךְ יוֹתֵר, כְּדֵי שֶׁאִם יִפָּסֵק קָצָת גַּם כֵּן יִשָּׁאֵר בּוֹ כְּשִׁעוּר: (כב) יְהֶיה וְכוּ'. וְאִם אֶחָד (כ) אֵינוֹ אָרוּךְ כָּל כָּךְ לִכְרֹךְ בּוֹ הַכֹּל, יִכְרֹךְ בּוֹ קָצָת כְּרִיכוֹת מִחוּט אֶחָד וּקְצָת כְּרִיכוֹת מֵחוּט הַשֵּׁנִי, כִּי בִּזְמַן הַתְּכֵלֶת הָיוּ עוֹשִׂין קְצָת כְּרִיכוֹת מֵהַתְּכֵלֶת וּקְצָת מִלְּבָן. וְצָרִיךְ לְרָאוֹת (כמ) שֶׁיְּשַׁתַּיְּרוּ בְּכָל הַחוּטִין אַרְבָּעָן שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדָלִין אַחַר הַכְּרִיכָה וְהַקְּשִׁירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַמ"א, וַאֲפִלּוּ זֶה הַחוּט הָאָרוּךְ אַחַר שֶׁיִּכְרֹךְ יִשָּׁאֵר שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדָלִין: (כג) הַגָּדִיל. קָרְאוּ גְּדִיל עַל שֵׁם הָעְתִיד שֶׁנַּעֲשֶׂה גְּדִיל אַחַר שֶׁנִּכְרַךְ עָלָיו, וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב רַמ"א אַחַר כָּךְ הַיְנוּ הַחֶלְק וְכוּ', רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁמִּתְּחִלָּה הוּא חֶלֶק בִּלְא גְּדִיל וַאֲרִיגָה, וְעַל יְדֵי זֶה הַחוּט נַעֲשֶׂה גְּדִיל. יַד אֶפְרַיִם: (כד) לְאַחַר שֶׁנִּקְשַׁר. וּמִשּׁוּם (כנ) הַקְּשִׁירָה שֶׁעוֹשִׂין בְּגָדִיל מִתְקַצֵּר, וּבְעֵי אָצְבַּע יְתֵרָה דְּהַיְנוּ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר גּוּדָלִין מִלְּבַד מָה שֶׁמְּנַח עַל הַבֶּגֶד, (כנ) וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד מְעַכֵּב. וְהָעוֹלָם מְקִלִּין בָּזֶה, וְרָאוּי לְמֶחוֹת בְּיָדָם: ה (כה) אֵין עוֹשִׂין. וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד פָּסוּל [טַ"ז (סק"ד) וּפְרֵי מְגַדִּים]: (כו) שֶׁהָאוֹרֵג מְשַׁיֵּר. אֵין לְהַקְשׁוֹת דִּבְלָאו הָכִי יֵשׁ פָּסוּל דִּלְא נָטוּ הַחוּטִין לְשֵׁם צִיצִית, יֵשׁ לוֹמַר דְּמִירֵי אֲפִלּוּ הֵיכִי דְּמִתְּחִלָּה טָוָה הַחוּטִין לְשֵׁם צִיצִית וְאַחַר כָּךְ אָרַג מֵהֶם בֶּגֶד, וַאֲפִלּוּ הָכִי פָּסוּל מִשּׁוּם בִּזּוּי מִצְוָה [טַ"ז (שם)]. וּבְסֵפֶר הַמַּאוֹר (סוכה ד:) כָּתַב הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּבָעִינַן 'הַכָּנָף' מִין כָּנָף, וְאֵין מִינִים הַלָּלוּ רְאוּיִים לַעֲשׂוֹת מֵהֶם בֶּגֶד, שֶׁהֵם פִּסְלַת הַצֶּמֶר וְאֵין בֶּגֶד נַעֲשֶׂה מִכְּמוֹתָן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְאִם כֵּן כָּל מִינֵי צֶמֶר שֶׁהֵם גְּרוּעִין שֶׁאֵין בֶּגֶד נַעֲשֶׂה מֵהֶם, פְּסוּלִים לְצִיצִית [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט)]: ו (כז) 'לָהֶם' מֻשְׁלָמִים. נִרְאֶה פְּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין אִם לָקַח הַצִּיצִית בַּהֲקָפָה וְהַמּוֹכֵר עָיֵל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ד (יח) אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס"ד) וְהוּא מִמְּנָחוֹת מ"א עַמּוּד ב' בְּטָפַח שֶׁל כָּל כְּנָף: (יט) פְּרֵי מְגַדִּים מִשְׁבְּצוֹת זָהָב אוֹת ח' כָּתַב דְּכֵן קַיְימָא לַן לְהַלָּכָה, עַיֵּן שָׁם: (כ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): (כא) פְּרֵי מְגַדִּים (סק"ו): (כב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): (כג) פְּרֵי מְגַדִּים (א"א סק"ו): (כד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): (כה) פְּרֵי מְגַדִּים (א"א סק"ח):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב כלל לא הביא הדעה של ד' גודלין, ומשמע שאין לסמוך כלל על דעה זו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(כח) * וְדַוְקָא (כט) שֶׁגַּזַּל הַחוּטִין, * אֲבָל אִם גָּזַל צֶמֶר וַעֲשָׂאָן חוּטִין, (ו) [ז] (ל) כְּשֵׁרִים. מִיהוּ לְכַתְּחִלָּה אָסוּר (לא) * לַעֲשׂוֹתָן

(בית יוסף (ד"ה עפ"ז) בשם נימוקי יוסף בהלכות ציצית (יב: ד"ה מן הקונים)) * (וּלְעִנְיַן בְּרָכָה עַיֵּן לְקַמָּן רֵישׁ (מ) [ח] (לב) סִימָן תרמ"ט

(ס"ו)): ז (לג) מחוטין שְׁאוּלִין הַלְוָאָה הִיא, (ט) דְּלֹא הָדְרִי בְּעִינַיְיהוּ (לד) * וּכְדִידֵיהּ דָּמֵי: ח * נ הַמִּשְׁתַּחֲוֶה

בַּאֵר הַיטֵב

וּכְמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ט' וּבְסִפֶּר יַד אַהֲרֹן סִימָן י"ד (הגב"י) וּבְבֵית יוֹסֵף שָׁם (ד"ה וכתב הרמב"ם), וְדוֹ"ק: ז (ו) כְּשֵׁרִים. מִשּׁוּם דְּקָנְאָן בְּיֹאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם. וְטַ"ז (סק"ה) חוֹלֵק עַל זֶה וּפָסַק דְּפָסוּל בִּדְיַעֲבַד מִשּׁוּם דְּהֵרִי מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הַמְחַבֵּר יַד אַהֲרֹן (הגב"י) עַל הַשּׂ"ו. (וְעַיֵּן בְּסִפֶּר אֵלֶּה רַבָּה (סק"ט) כְּמָה קַשְׁיוֹת עַל ט"ז בָּזֶה הָעִנְיָן): (ט) סִימָן רמ"ט. דְּפָסַק שָׁם דְּאֵין יָכוֹל לְבָרֵךְ עָלָיו: ז (ט) דְּלֹא הָדְרִי בְּעִינַיְיהוּ. וְאִם שֶׁאל לוֹ חוּטִין שֶׁיִּחְזִירוּ לוֹ בְּעֵין, אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם דְּלֹא הָוֵי מִשָּׁלְהֶם. וְאֵין לוֹמַר דִּלְמַאי נְפָקָא מִינַּהּ הַשְׁאִילַן לוֹ, דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּהָיְתָה סְבוּר שֶׁיַּעֲשֶׂה בּוֹ מְלָאכָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְנָפַק אֲזוּזֵי וְזֶה אֵינוֹ רוֹצֶה לְשַׁלֵּם לוֹ, דְּמִדִּינָא אֵינָם שֶׁלּוֹ, כִּדְאִיתָא בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן ק"צ (סעיף י', יז) עַיֵּן שָׁם, וְכָל כִּי הַאי גַּוְנָא, אִם כֵּן לֹא יָצָא מִן הַדִּין בְּהַצִּיצִית. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (כח) וְדַוְקָא וכו'. וְאָז (כז) אֲפִלּוּ נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים פָּסוּל, דְּיֵאוּשׁ לֹא קָנֶה. וַאֲפִלּוּ אִם לֹא הָיוּ הַחוּטִין שְׁזוּרִין וְהוּא שְׁזָרָן, מִכָּל מָקוֹם לֹא חָשִׁיב עַל יְדֵי זֶה שִׁנּוּי, דְּלֹא נִשְׁתַּנָּה שְׁמָם עַל יְדֵי כָּךְ [פְּרֵי מְגַדִּים (משו"ת סק"ה)]: (כט) שֶׁגַּזַּל הַחוּטִין וכו'. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י', וְלִדְבָרָיו הַגָּה זוֹ חוֹלֵק עַל הַמְחַבֵּר דְּסִבְרָא לֵיהּ דְּהַקְּרָא מְעַט אֲפִלּוּ אִם עָשָׂה הַחוּטִין מִצֶּמֶר הַגָּזוּל: (ל) כְּשֵׁרִים. הַט"ז (סק"ה) מְבָאֵר דְּאֵירֵי הָרַמ"א הֵיכִי דְּהָוֵי יֵאוּשׁ גַּם כֵּן, וְקָנְיָא בְּיֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם דְּמַעִקָּרָא צֶמֶר וְהַשְׁתָּא חוּטִין. אֲבָל הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"י) כָּתַב דְּמִדְּסָתַם הָרַמ"א מַשְׁמַע דְּסִבְרָא לֵיהּ דַּאֲפִלּוּ קֹדֶם יֵאוּשׁ כָּשֵׁר, דְּקָנְיָא בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַגְּרָ"א בְּבֵאוּרוֹ (ס"ק כא ד"ה ודוקא) דְּהַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, עַיֵּן שָׁם. וְאִם גָּזַל חוּטִין וּמְכָרָן לְאַחֵר לִפְנֵי יֵאוּשׁ, לֹא יָצָא הַשֵּׁנִי בְּהַצִּיצִית, דְּשִׁנּוּי רְשׁוּת בְּלֹא יֵאוּשׁ לֹא קָנֶה וְלֹא קָרְיָנָא בֵּיהּ 'וְעָשׂוּ לָהֶם' [פְּרֵי מְגַדִּים (א"א סק"י)]. וְאִם אַחַר שֶׁבָּא לְיַד הַשֵּׁנִי נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים, עַיֵּן בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט בְּסִימָן שנ"ג סָעִיף ג' דְּיֵשׁ דֵּעוֹת בָּזֶה. וְאִם נִתְיָאֲשׁוּ וְאַחַר כָּךְ מְכָרָן, קָנֶה הַשֵּׁנִי אֶת הַצִּיצִית, וְאַף לְעִנְיַן בְּרָכָה מִשְׁמַע מֵהַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן תרמ"ט סָעִיף קָטָן ב' דְּיוֹכֵל לְבָרֵךְ בָּזֶה, וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה כֵּיוָן שֶׁהוּא לֹא גָּזַל, וְכֵן פָּסַק הַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל (שם). א] אֲבָל הַפְּרִי מְגַדִּים שָׁם (א"א סק"ג) בְּשֵׁם הַלְּבוּשׁ (שם סק"ב) מַחְמִיר בָּזֶה, וְגַם הַט"ז בְּסִימָן כ"ה (ס"ק יד) וְהַגְּרָ"א שָׁם (ס"ק לו ד"ה ולא) מַחְמִירִין בָּזֶה: (לא) לַעֲשׂוֹתָן. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, לְהַטִּיל הַצִּיצִית אֲלוּ בְּבִגְדוֹ, מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (לב) סִימָן תרמ"ט. דְּפָסַק שָׁם דְּאֵין יָכוֹל לְבָרֵךְ עָלָיו. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"ח) וּבְבֵאוּר הֲלָכָה: ז (לג) חוּטִין שְׁאוּלִין. פָּרוּשׁ, כָּל לְשׁוֹן שְׁאֵלָה מַשְׁמַע שֶׁיַּחְזִיר לוֹ אוֹתוֹ דָּבָר בְּעֵין, אֲבָל לְשׁוֹן הַלְוָאָה לְהוֹצָאָה נִתְּנָה, וְאִלּוּ חוּטִין שְׁאוּלִין מִפִּתְמָא הָוֵי הַלְוָאָה, וְקָרְיָנָא בֵּיהּ מִשָּׁלְהֶם: (לד) וּכְדִידֵיהּ דָּמֵי. אֲבָל אִם שְׁאָלָם לוֹ אַדַּעְתָּא שֶׁיַּחְזִירֵם לוֹ בְּעַיִן לֹא יְבָרֵךְ עֲלֵיהוּ, דֵּיש לוֹמַר שֶׁהִשְׁאִילָם לוֹ לִמְלָאכָה אַחֶרֶת. אֲבָל אִם הִשְׁאִיל לוֹ צִיצִית מֻתָּקָנִים כְּעַיִן שֶׁלָּנוּ שֶׁהֵם שְׁזוּרִים וּפְסוּקִים, מַתָּר לְתוֹלָתָם בְּטַלִּיתוֹ וּלְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם, דִּבְוַדַּאי נִתָּנָם לוֹ בְּמַתָּנָה עַל מְנָת לְהַחֲזִיר וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן י"ד (ס"ג) לְעִנְיַן טַלִּית [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא)]:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ז [ז] כְּשֵׁרִים. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּהַקְדָּמָה לְשו"ת בֵּית יַעֲקֹב מַה שֶּׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַשּׂ"ו בָּזֶה. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַבְּאֵר הֵיטֵב דְּקָנָאָם בְּיֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם, הוּא מִדִּבְרֵי הַשּׂ"ו, אֲבָל הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"י) כָּתַב דַּאֲפִלּוּ בְּלֹא יֵאוּשׁ קָנֵי דְּהָוֵה לֵיהּ שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּסָעִיף קָטָן שֶׁאַחַר זֶה: [ח] סִימָן תרמ"ט. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן תרמ"ט (סק"ב) שֶׁהִקְשָׁה עַל זֶה מִשּׂ"ס דְּאֵוּנְקְרֵי (סוכה ל.), דְּמוּכָח דְּמִקְּרֵי, וְכָתַב דְּאֶפְשָׁר בְּיֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם עֲדַיִן טְפֵי. וְלִפְי מַה שֶּׁכָּתַב הַבְּאֵר הֵיטֵב בְּסָעִיף קָטָן שֶׁלְּפָנֵי זֶה דְּקָנֵי בְּיֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם, אִם כֵּן יֵשׁ לְבָרֵךְ גַּם כֵּן, וּלְדִבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) דְּהָרַמְ"א מְיֵרֵי בְּלֹא יֵאוּשׁ, אֲתֵי שַׁפִּיר:

בְּאוּר הֲלָכָה

וְעָשׂוּ לָהֶם' בְּעִינָן שֶׁבְּעַת הָעֲשִׂיָּה יִהְיֶה שֶׁלּוֹ, אוֹ תִּגְלֵי מִילְּתָא לְמַפְרֵעַ, וְצָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּכֶלְיָן זֶה בְּסִימָן תרנ"ח גַּבֵּי לוּלָב בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה סָעִיף קָטָן ו', עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן עוֹד מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בְּתְחִלַּת הַסִּימָן (סק"ה) בְּשֵׁם הַסֵּפֶר מַחֲנֵה אֶפְרַיִם (קונ"ט משכיכה סי' ב), וּמִשָּׁם נִלְמַד גַּם כֵּן לְעִנְיָנֵנוּ דְּבְעִינַן 'לָכֶם' מִן הַתּוֹרָה, שֶׁהַמְדֻקָּדָק בְּמַצְשֵׂיהֶם יִרְאֶה לְשַׁלֵּם עָבוּר הַצִּיצִית קֹדֶם שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם בְּבֶגֶד, כְּדֵי דְּלְהֵוֵי קִנְיָן דְּאוֹרַיְתָא תֹּחַת יָדָיו, וְלֹא יִסְמוֹךְ עַל הַמִּשְׁכֹּרֶת לְחוּד. עַיֵּן שָׁם:

* וְדַוְקָא שֶׁגָּזַל הַחוּטִין. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כח) בְּמֶה שֶּׁכָּתַבְנוּ אֲפִלּוּ נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים, וְהוּא מֵהַבֵּית יוֹסֵף. לְכָאוֹרָה קָשָׁה דְּהָא יֵשׁ לָזֶה גַּם כֵּן שִׁנּוּי הַשֵּׁם, דְּמֵעִיקָּרָא חוּטִין, וְהִשְׁתָּא אַחַר שֶׁהִטִּילָם בְּבֶגֶד הַכְּרֵיכוֹת שֶׁלְּמַטָּה לֹא נוֹכַל לִקְרוֹא אוֹתוֹ הַמָּקוֹם בְּשֵׁם חוּטִין רַק בְּשֵׁם גָּדִיל, כְּדְמוּכָח בְּמִנְחוֹת דַּף ל"ט עַמּוּד א' דְּקָאָמַר שָׁם, וְנוֹי תְּכֵלֶת שְׁלִישׁ גָּדִיל וכו', וּלְקַמָּן שָׁם (ע"ב): אוֹ פְּתִיל אוֹ גָּדִיל, וַאֲפִלּוּ רַב מוֹדֶה נַמִּי בְּעֶצֶם שֵׁם גָּדִיל בְּעָלְמָא כִּדְמוּכָח לְהַמְעִיַּן שָׁם, וְאִם כֵּן אַף דְּהַשִּׁנּוּי חוֹזֵר לְבִרְיָתוֹ כְּשֶׁיִּתְּירִם, בְּצִרּוּף יֵאוּשׁ יֵשׁ לוֹמַר דְּגָדִיל הַחוּטִין מִיקָּרֵי, וְהוּא כְּעֵין מַה שֶּׁאָמְרוּ שָׁם בְּבָבָא קַמָּא ע"ז עַמּוּד א' גּוּבְּיֵי דְּקַלְּקֵי מִיקָּרֵי. אוֹ אוּלַי כֵּיוָן דְּכִתִּיב 'וְעָשׂוּ לָהֶם', בְּעֵינָן שֶׁיִּהְיוּ מְשֻׁלָּמִים בְּעֵת תְּחִלַּת הָעֲשִׂיָּה דְּהוּא הַתְּלִיָּה בְּבֶגֶד, כְּדְאִיתָא לְקַמָּן בְּתְחִלַּת סִימָן י"ד, עַיֵּן שָׁם בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"א) וּפְרִי מְגַדִּים:

* אֲבָל חוּטִין כְּשֵׁרִים. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ל) בְּמֶה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם הוּא מֵחֲמַת הַלְּבוּשׁ, כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא מִפִּימָן ש"ס סָעִיף ו' דְּאֵירֵי שָׁם בְּלִבּוּשׁ. וּבָאֲמֶת לְאוֹ רְאָיָה הִיא כְּלָל מִשָּׁם לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַשַּׁ"ךְ שָׁם (סק"ג) דְּסָתָם לְבוּשׁ לֹא קָנָה עַיֵּן שָׁם, וּכְבָר הִשִּׂיגוּ הָאַחֲרוֹנִים עַל דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם וְהַשַּׁ"ז בָּזֶה. אֲבָל לְעַנְיַן דִּעְתִּי קָשָׁה מְאֹד עַל הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה עשאה) וְהַנִּמּוּקֵי יוֹסֵף (יב: ד"ה מן הקרוצים) אַמַּאי לֹא כָּתַב דְּהֵרִי שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה מֵחֲמַת הַטְּוִיָּה. וְאֵין לוֹמַר כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ דְּהֵרִי שִׁנּוּי חוֹזֵר לְבִרְיָתוֹ, דָּזֶה אֵינוֹ לְהַמְעִיַּן בְּסוּגְיָא דְּבָבָא קַמָּא צ"ג עַמּוּד ב' גַּבֵּי רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן וּצְבָעוֹ רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן וְטָווֹ וכו', וּבְהַמְּסֻקָּנָא שָׁם יְרֵאָה לְהַדְיָא דְּאַף רַבִּי שִׁמְעוֹן סוֹגְיָא בְּצֶמֶר טָווּי וכו', וְלֹא מְשַׁנֵּי בְּצֶמֶר מֻלְבָּן, מִשְּׁמַע דִּהְיָה קוֹנֶה עַל יְדֵי הַטְּוִיָּה, וּמַה דְּאָמַר בְּתְחִלָּה, לְבֵנָן לֹא יִתְּרְמִינְהוּ וכו', לְרִבּוּתָא הִקְשָׁה, דְּאַפִּלּוּ עַל יְדֵי הַלִּבּוּן שֶׁהוּא תְּחִלַּת הַכֹּל הָיָה לוֹ לְקָנוֹת [אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּעָזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ בְּסֵפֶר נְהַר שָׁלוֹם (סק"א) שֶׁהֵעִיר בְּכָל זֶה], וְכֵן מָצָאתִי בְּיָם שֶׁל שְׁלֹמֹה בְּבָבָא קַמָּא שָׁם (פ"ט סי' א) מִפְּרָשׁ ב] דְּפוֹסֵק בְּלִבּוּן דְּלֹא קָנֶה, וְגַזָּל צֶמֶר וּטְוָאוֹ קָנֶה, מִכֹּחַ הַסּוּגְיָא הַנַּ"ל, אַף דְּבִשְׁנּוּי הַחוֹזֵר פָּסַק שָׁם מִתְּחִלָּה דְּלֹא קָנֶה כְּלָל, עַיֵּן שָׁם:

* לַעֲשׂוֹתָן. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לא) שֶׁכָּתַב מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה. וְאַף דִּכְבָר קָנָה אוֹתָם תְּחִלָּה עַל יְדֵי יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי וְאֵין הָעֲבֵרָה בָּאָה מִן הַמִּצְוָה גּוּפָא, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּכֵאן בָּא עַל יְדֵי הַטְּוִיָּה, וְהַטְּוִיָּה מִן הַמִּצְוָה דְּהָא בְּעֵינָן טְוִיָּה לִשְׁמָהּ, מִפִּילָא בָּא הַקִּנְיָן עַל יְדֵי הַמִּצְוָה [אַלְיָה רַבָּה (סק"ט)]. וּבְבֵאוּר הַגְּרָ"א מִשְּׁמַע שֶׁאֵין מְחַלֵּק בָּזֶה, וּמִכָּל מָקוֹם לְדִינָא הַכֹּל יוֹכִים גַּם כֵּן בְּאָסוּר לְכַתְּחִלָּה לְהַשִּׁיל הַצִּיצִית בַּבֶּגֶד, אַף מִשֶּׁעָשָׂה אַחַר, דְּהֵרִי לֹא יוּכַל אַחַר כָּךְ לְבָרֵךְ [דְּלְעִנְיַן בְּרָכָה דְּאִית בֵּיהּ אִזְכָּרָה חָמִיר טְפֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף בְּשֵׁם הָרַ"ן (סוכה יד. ד"ה ומיהו) בְּסִימָן תרמ"ט (ד"ה כל)],

וְלֹא עָדִיף מִשּׁוֹמֵעַ וְאֵין מְדַבֵּר דְּאִינוֹ רַשַּׁאי לִתְרֹם בִּשְׁבִיל הַבְּרָכָה:

* וְלְעִנְיַן בְּרָכָה וכו'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לב). וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שֶׁכָּתַב דִּלְפִי דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם שָׁם בְּתִרּוּצוֹ עַל הַהִיא דַּאֲוּוֹנְקְרֵי, אִם הָיָה יֵאוּשׁ עִם שִׁנּוּי הַשֵּׁם מַתָּר לְבָרֵךְ (וְהוּא הַדִּין יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, אוֹ יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת, כְּדְמוּכָח בְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם שָׁם). אָכֵן מִדִּבְרֵי הַחַיִּי שֶׁיָּצָא בְּסִימָן תנ"ד (סק"י) וּמִדִּבְרֵי הַגְּרָ"א בְּסִימָן זֶה בְּמֶה שֶׁתַּרְצוּ עַל הַהִיא דַּאֲוּוֹנְקְרֵי, מוּכָח דַּאֲפִלּוּ לְאַחַר יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם אוֹ שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה אָסוּר לְבָרֵךְ, אַף דִּבְהַגְּרָ"א בְּעֵינָנוּ לֹא מוּכָח בְּהָדְיָא כִּי אִם יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם, יָרֵאָה דְּהוּא הַדִּין יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, דְּמֵאי שְׁנָא. וְאַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּסִימָן כ"ה בְּטַ"ז בְּסָעִיף קָטָן י"ד דְּמוּכָח מִינַּיהּ גַּם כֵּן בְּהָדְיָא שֶׁהוּא סוֹבֵר דַּאֲפִלּוּ אַחַר יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה גַּם כֵּן, כְּהַהִיא דְּעִנְיַנוּ לְגַבֵּי חוּטִין לְפִי טִבְרַת הַשּׂ"ו בְּסוֹף סָעִיף קָטָן ה', אוֹ עַל יְדֵי יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת, אָסוּר לְבָרֵךְ. וּבְהַגְּרָ"א מָצָאתִי שָׁם (סי"ב) גַּם כֵּן שֶׁכָּתַב בְּהָדְיָא דְּהוּא הַדִּין דְּצַל יְדֵי יֵאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת דְּאָסוּר לְבָרֵךְ:

ז * וּכְדִידֵיהּ דָּמֵי. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י"א. וְאִם נָטַל חוּטִין שֶׁל שְׁתִּפְתִּין וְהִשְׁלִים בִּבְגָדוֹ, בְּעֵין זֶה אִפְשָׁר דְּאֵינוֹ יוֹצֵא גַּם כֵּן, דְּאוּלַי חֲבֵרוֹ לֹא הִרְשָׁהוּ לָזֶה, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וּבְעִקַּר הָעִנְיָן אִם מִקְּרֵי 'לָהֶם' בְּשֶׁל שְׁתִּפְתִּין, עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן י"ד בְּסָעִיף ה' לְעִנְיַן טַלִּית שֶׁל שְׁתִּפְתִּין. וְיֵשׁ לְחַלֵּק, דְּלְפִי מַאי דְּפָסְקִינַן צִיצִית חוֹבַת גַּבְרָא אִיהֲרֵי שֶׁהַיְחִיד הַהוֹלֵךְ בּוֹ חַיָּב, כְּמוֹ שֶׁיְּבֹאַר לְקַמָּן (שם משנ"ב ס"ק יח). וְעַיֵּן חַיַּי קל"ו עַמּוּד (ב') [א'], וְעַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת סָכָּה כ"ז עַמּוּד ב' דִּבּוּר הַמַּתְחִיל כָּל הָאֲזָרוֹת, וְעַיֵּן בְּסָכָּה דַּף ט' עַמּוּד א' בְּסוֹף הָעַמּוּד בַּגְּמָרָא. וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּכָל זֶה:

ח * הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לִבְהֵמָה וכו'. וְנִרְאֶה לִי פָּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין בְּחַמָּה הַנִּרְבַּעַת נַמִּי צְמֵרָהּ אָסוּר לְצִיצִית. דִּבְחַמָּה מַחֲתִינְהוּ הַגְּמָרָא בַּעֲבוֹדָה זָרָה מ"ז רֵישׁ עַמּוּד א' עַיֵּן שָׁם, אִם כֵּן פָּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין לְעִנְיַן מִצְוָה. כְּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יב), מַדִּיר הָנָאָה מִצֶּמֶר אָסוּר בְּצִיצִית מִצֶּמֶר (דְּבְעִנְיַן 'מַעֲשֶׂה לְךָ' מִשְׁלַךְ), אֲבָל מַדִּיר הָנָאָה מֵחֲבֵרוֹ אֶפְשָׁר שֶׁיִּכּוֹל לִפְטֹר עַל יְדֵי טַלִּיתוֹ, דְּמִצְוֹת לְאוֹ לְהָנוֹת נִתְּנוּ. וְלֹא נִהִירָא, דְּהָלֹא הוּא מִתְהַנֶּה מֵהַבֶּגֶד עַצְמוֹ (וְאִם לֹא כֵן יִהְיֶה מֻתָּר בְּלָאִים בְּהַשְּׁלִית עַצְמוֹ), וְאוּלַי בְּנָנְתוּ לְשֵׁל צִיצִית אֶפְשָׁר שֶׁיִּכּוֹל לִפְטֹר עַל יְדֵי טַלִּיתוֹ, דְּמִצְוֹת לְאוֹ לְהָנוֹת נִתְּנוּ. וְלֹא נִהִירָא, דְּהָלֹא הוּא מִתְהַנֶּה מֵהַבֶּגֶד עַצְמוֹ (וְאִם לֹא כֵן יִהְיֶה מֻתָּר בְּלָאִים בְּהַשְּׁלִית עַצְמוֹ), וְאוּלַי בְּנָנְתוּ לְשֵׁל צִיצִית מַהֲמַדֵּר, וּמַה שֶּׁכָּתַב 'טַלִּיתוֹ' לֹא דַּק בְּלִישָׁנָא:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ז (מ) מוּכָח מִבֵּית יוֹסֵף (ד"ה עשאה) וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ודוקא):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (סעיפים יא-יב) משמע כדעת המקילים. **ב]** אמנם בשו"ע הרב (סי"ב) כתב לגבי טוויה שאם עדיין לא נתייאשו הבעלים ממנו הרי הם פסולים לציצית מפני שהם עדיין גזל ואינם של גזלן כלל שהרי לא קנה אותן בשינוי זה שעשאן חוטין מפני שהוא שינוי החוזר לבריייתו, שהרי החוטין אפשר לחזור ולעשות אותן צמר. ולגבי ליבון כתב שאם ליבן את הצמר בגפרית ועל דרך שנתבאר בח"מ סי' ש"ס ע"ש, כיון שהגזלן קנה את הצמר לגמרי, א"כ הרי היא כשלו ממש לכל דבר ולכן אף אם הבעלים לא נתייאשו עדיין הציצית שעשה ממנו הרי הם כשרים.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah